

Malta nousee ensi kertaa EU:n puheenjohtajaksi

Malta nousee EU:n neuvoston johtoon 1.1.2017. Ensikertalaisen puolivuotiskaudesta ei ennusteta helppoa keskeisten isojen haasteiden kuten Brexitin, muuttoliikkeen, taloudellisen ja sosiaalisen turvattomuuden, terrorismin sekä koko EU:n legitimeettivajeen takia.

European Policy Centerin tapahtumassa puheenjohtajuuskauttansa esitelleen Maltan keskeinen viesti on, että EU:n on vahvistettava legitimeettiään konkreettisten tulosten muodossa, jotta se pääsee uskottavuusongelmastaan. EU:ssa on odotusten aiheuttama vaje, sillä kansalaiset odottavat unionilta paljon enemmän kuin mitä se on viime aikoina pystynyt toiminnallaan osoittamaan etenkin siirtolaisuus –ja turvallisuuspolitiikassaan. Kansalaisten ja koko Euroopan unionin osalta Maltan haasteena on ennen kaikkea poliittinen sirpaloituminen ja kahtiajakautuminen, joka asettaa unionia uuden eteen ja vaikeuttaa jo ennestään hidasta päätöksentekoprosessia.

Siirtolaisuus, ulkosuhteet ja meriasiat agendalla

Puheenjohtajana Malta haluaa pysyä realistisessa ja pragmaattisessa ohjelmassa, jossa puututaan vain olennaiseen, kuten työllisyyden, kasvun ja kilpailukyvyn lisäämiseen, sosiaalisen Euroopan vahvistamiseen sekä siirtolaispolitiikan toimeenpanemiseen. Maltan kauden kuusi pääprioriteettia ovat:

1. **Siirtolaisuus**; muuttoliikepolitiikkaa on laajennettava ja kaikkien maiden on sitouduttava soveltamaan vastuullisuuden ja solidaarisuuden periaatteita. Siirrytään toimeenpanoon, mm. kansallisten turvapaikkajärjestelmien harmonisointiin. Eurooppalainen turvapaikkatukivirasto muutetaan Euroopan viralliseksi virastoksi.
2. **Yhteiset sisämarkkinat** (ml. digitaalisten sisämarkkinoiden kehittäminen). Agendalla markkinoiden täysimääräinen hyödyntäminen, verkkokauppaa rajoittavien tekijöiden, kuten mm. geoblokkauksen purkaminen. ESIR (Euroopan strategisten investointien rahasto) jatkokautta ja budjettia koskeva käsittely yksi keskeisimmistä sisämarkkinoita koskevasta prioriteeteista.
3. **Turvallisuus**: mm. EU:n ulkorajojen parempi hallinnointi. Euroopan yhteisen syyttäjäviraston perustaminen
4. **Sosiaalisen osallisuuden edistäminen**: sukupuolten välisen tasa-arvon ja vähemmistöryhmien laajempi huomioiminen. Naisten työelämään osallistumisen edistäminen, ml. naisten osuus pörssiyhtiöiden johdossa.
5. **Euroopan naapuruuspolitiikka**: Ulkopolitiikassa tullaan keskittymään Libyan tilanteen rauhoittamiseen, Syyrian konfliktin ratkaisemiseen sekä Unkarin tukemista jatketaan. EU-Turkki suhde on tärkeä siirtolaiskysymyksen näkökulmasta (jäsenyyttä ei nosteta pöydälle)

6. **Meriasiat;** Blue Growth Initiative (Merialueiden kasvualoite) -aloitteen tukeminen niin tutkimuksen ja innovaatioiden kuin työllisyyden ja kilpailukyvyn näkökulmista. Kansainvälinen valtamerten hallinnointi; miten EU voisi osaltaan parantaa kansainvälistä valtamerten hallinnointia, jotta voidaan turvata merialan kestävä kasvu eli ns. sininen kasvu. Western Mediterranean Sea Basin Strategy julkaistaan alkuvuonna 2017; strategiaa rakennetaan olemassa olevan, sinisen talouden viitekehukseen, pyrkimyksenä myös parantaa merihallintorakenteita (alueilla tärkeä rooli) kestäväällä tavalla.

Ympäristöasioissa Malta aikoo nostaa Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpanon kärkihankkeekseen sekä myös vesiensuojelun.

Brexit aktivoituu maaliskuussa 2017?

Brexitin osalta maltalaiset odottavat Ison-Britannian virallista erokirjettä maaliskuulle 2017, jonka myötä EU:n perussopimuksessa oleva jäsenvaltion eroamismenettely aktivoituu (ns. artikla 50) ja eroprosessi voi virallisesti käynnistyä. Puheenjohtajamaa Maltan ja Britannian kanssa artikla 50:n toteuttamisesta neuvotteleva Michel Barnier pyrkii neuvotteluissa oikeudenmukaiseen, selkeään ja nopeaan kokonaisuuteen, mutta samalla ratkaisuihin, joilla ei-jäsenyydestä ei tule houkutteleva vaihtoehto tai ennakkotapaus muille. EU:n valtion päämiehet kokoontuvat 3.2. Valletaan keskustelemaan Brexitin jälkeisestä tulevaisuudesta.

Euroopassa yhdeksät vaalit ensi vuonna

Amerikan presidentin ja tulevien, muun muassa Ranskan, Itävallan, Saksan, Italian ja Alankomaiden vaalien osalta Maltan edustajat korostivat vaalien olevan demokraattisia prosesseja, joiden tuloksia on kunnioitettava. Maltan parlamentaarisen valtiosihteerin Ian Borgin mukaan voimassa olevat USA:n ja EU:n suhteet ovat vahvemmat kuin yksi henkilö. Borg korosti kuitenkin, että EU tulee olemaan proaktiivisempi Yhdysvaltojen välisissä suhteissa ja tekee töitä pitääkseen suhteet hyvinä jatkossakin. EU-maiden osalta vaalit tarkoittavat ennen kaikkea muutoksia henkilöissä ja poliittisissa linjauksissa, jolla on suorat vaikutukset neuvoston työskentelyyn.